

รายงานการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

รายงานการวิจัย

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

(ก)

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ
ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี
ปีที่ทำการวิจัย : พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนว
เจริญสติ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะ
ครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์จากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม
ก่อนและหลังปฏิบัติธรรม

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่
เป็นนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2556 โดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 27 คน การเข้าร่วม
กิจกรรมปฏิบัติธรรม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ

ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเท่ากับ 8.88
และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเท่ากับ 21.73 ผลการทดสอบการ
เรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมของนักศึกษาสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
ปฏิบัติธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. แบบสอบถามการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมนี้ ส่วนใหญ่ของ
รายการประเมินคือ จำนวน 11 ข้อ จาก 14 ข้อ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
อีก 3 ข้อ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมาก มีดังนี้ ข้อที่ 1 นักศึกษามีความเข้าใจถึง
วัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ครั้งนี้ ข้อที่ 3 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรม
โครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสมและข้อที่ 12 นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ฝึการเรียนรู้เพื่อ
พัฒนาตนเอง สำหรับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ใน
ครั้งนี้อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

Title : The Development of Virtue Morality, s Activities Towards Prosperity
Consciousness

Researchers : Asst.Prof. Somboon Suwannapichart

Research year : 2013

Abstract

The purpose of this research were to develop the morality and mindfulness activity for the first year students at. Rajamangala University of Technology Krungthep And to compare the difference of their satisfaction before and after participating in the activity.

The sample was 27 first year students studying at the faculty of Technical Education, majoring in Computer Technology in the academic year 2013. The sample was selected by using Spesific Sampling method.

The results were found :

1. The result from the pre-test and post-test : the mean ($\bar{X}$) of the pre-test score was 8.88 while the mean of the post-test score was 21.73. The difference of the pre-test and the post-test scores was found statistically significant at 0.05 level.

2. The result from the questionnaire : Out of the 14 items, the students' satisfaction was found at the highest level in 11 items. The other 3 items was found at the high level. They are item 1, 3 and 12. Item 1 asks about the students' understanding of the objectives of the activity. Item 3 asks about the appropriateness of the time. And item 12 asks about the students' attention on developing themselves. The overall satisfaction of the activity was found at the highest level with the mean of 4.63

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2556 ได้ดำเนินการวิจัยและได้รับความร่วมมือตั้งใจในการพัฒนาปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญสติของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี คุณิตสุทธีรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ นวพรไพศาล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิวา เสาร์สิงห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ กลั่นกรองที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือให้คำแนะนำเพื่อให้งานวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

ขอขอบคุณอาจารย์กัลยา เพชรเพชร ที่ช่วยแปลบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) ดร.ชยสมน ทรัพย์สุขบวร อาจารย์ดาตัด พุกาธร ได้ช่วยพิสูจน์อักษรและขอขอบคุณ คุณวินัย ไทรเมือง ในการจัดพิมพ์งานวิจัยจนทำให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณบุพการีและอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ตลอดจนข้อคิดต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและเป็นแนวทางในการจัดทำงานวิจัยจนประสบความสำเร็จ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบุญ สุวรรณภักดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(ก)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(ข)
กิตติกรรมประกาศ	(ค)
สารบัญ	(ง)
สารบัญตาราง	(ฉ)
สารบัญภาพ	(ช)
บทที่	
1. บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	5
ขอบเขตของโครงการวิจัย	5
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
ความหมายของคุณธรรม	7
ขอบข่ายของคุณธรรม	10
ความสำคัญของคุณธรรม	10
คุณสมบัติของผู้มีคุณธรรม	12
พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับคุณธรรม	12
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
3. เนื้อหาการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	24

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การประเมินผล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่	
4. ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	31
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	35
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	35
กลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35
สรุปผลการวิจัย	36
ข้อเสนอแนะ	37
บรรณานุกรม	38
ภาคผนวก	40
ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ	41
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ กลั่นกรองงานวิจัย	44
แบบประเมิน	45
ประวัติผู้วิจัย	46

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. การเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม	32
2. ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม	33

รายงานการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภินา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบ

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

(๕)

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1.วิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในอุดมคติประกอบ 4 ด้าน	23
2. กิจกรรมปฏิบัติธรรม คุณธรรม จริยธรรม แนวเจริญสติ	29
3. กิจกรรมปฏิบัติธรรม คุณธรรม จริยธรรม แนวเจริญสติ	30

รายงานการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี

รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา

รองศาสตราจารย์ ดร. นันทนา

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นแนวนโยบายที่รัฐได้ดำเนินการตลอดเวลาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) แผนฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ต่อเนื่องถึงแผนฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ซึ่งกำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนไว้ว่า “ให้คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนา ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความพร้อมในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี และอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10, 2549 : 39)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการในหมวด 1 มาตรา 6 คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในหมวด 3 มาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มีความรู้ มีทักษะในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการต่อไปนี้ (4) จัดการเรียนรู้การสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เป้าหมายหลัก

ข้อ 1 ความอยู่เย็นเป็นสุขและความสุขของสังคมไทยเพิ่มขึ้น ความเหลื่อมล้ำในสังคมลดลง สัดส่วนอยู่ได้เส้นความยากจนลดลง

ข้อ 2 คนไทยมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพที่ดีขึ้น มีคุณธรรม จริยธรรมและสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งมากขึ้น

การที่นักศึกษาใช้กำลังอาวุธเข้าทำร้ายกันระหว่างสถาบัน เป็นปัญหาที่น่าหนักใจของคน สังคมไทยมานาน เหตุการณ์ลักษณะนี้มีความรุนแรงเข้มข้นถึงขนาดใช้อาวุธปืน มีคนตาย กลางที่สาธารณะ เป็นปัญหาที่กระทบกระเทือนจิตใจและความปลอดภัยของผู้คนทั้งหลายที่เกี่ยวข้อง เพราะเกิดความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สินและความมั่นคงของสังคมเป็นการทำลายงบประมาณของ ประเทศชาติทำให้ภาวการณ์ที่คนทั้งประเทศสูญเสียไปอย่างไม่มีเหตุอันควร ด้วยเหตุจากภัยคุกคามนี้ เป็นเหตุให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและ มาตรการป้องกันนักเรียน นักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายกัน โดยประกาศดังกล่าวมีเนื้อหา ดังต่อไปนี้

ตามที่นักเรียน นักศึกษา ก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายร่างกายกัน บางกรณีมีผู้เสียหาย ได้รับบาดเจ็บถึงขั้นทุพพลภาพและถึงแก่ชีวิต นักเรียน นักศึกษาบางรายเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง หรืออยู่ในเหตุการณ์ต่างเสียหายต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ทำให้ต้องระแวงระวังเกรงจะถูกปองร้าย ส่งผล กระทบต่อการศึกษาล่าเรียน บางรายต้องลาออกกลางคัน นำความสูญเสียต่ออนาคตของตนเอง ต่อ ครอบครัวและสังคมส่วนรวม กระทรวงศึกษาธิการตระหนักในปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนด นโยบายและมาตรการป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาท และทำร้ายกันของนักเรียนเพื่อให้สถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกำหนด 10 มาตรการแก้ปัญหาเด็กดีกัน บังคับใช้กับ สถานศึกษา ตั้งแต่พื้นฐานถึงอุดมศึกษาถือเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

1. สถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ต้องดำเนินการบังคับใช้ กฎหมาย ระเบียบ ประกาศและข้อบังคับอย่างเข้มงวดจริงจัง กรณีนักเรียน นักศึกษา บุคลากร อาจารย์ที่กระทำ ผิดร้ายแรง ให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด พร้อมทั้งให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในการดำเนินการทางกฎหมาย

2. สถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องต้องกำหนดผลและวิธีป้องกันการ ก่อเหตุลดจนการช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่ประสบเหตุ

3. ให้สถาบัน สถานศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ศิษย์เก่า ผู้ปกครองและนักเรียน นักศึกษาปัจจุบัน เพื่อปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม ความเชื่อ ค่านิยมในเชิง สร้างสรรค์

4. สถาบัน สถานศึกษา ให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในเขตตรวจเยี่ยมกรณีจำเป็นขอให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบหรือตรวจค้นอาวุธบุคคลน่าสงสัยได้

5. ให้สถาบัน สถานศึกษาตรวจสอบบุคคล รถทุกชนิดที่เข้า-ออก เพื่อป้องกันเหตุและขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมในการเฝ้าระวัง

6. ให้มีการสำรวจพื้นที่ที่มักเกิดปัญหา จัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่เร็วเพื่อเข้าระงับเหตุ กรณีที่มีเหตุทะเลาะวิวาท โดยประสานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจท้องถื่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

7. สถาบัน สถานศึกษา จัดกิจกรรมร่วมกันด้วยกระบวนการเชิงสร้างสรรค์กิจกรรมจิตอาสา การสร้างความสามัคคีและความสามัคคีเพื่อละลายพฤติกรรมและแก้ปัญหาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง

8. ให้สถาบัน สถานศึกษา ศึกษาเฝ้าระวังและติดตามนักเรียน นักศึกษาที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด เพื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

9. องค์กรหลักของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบัน สถานศึกษา จัดให้มีระบบการติดตามดูแลความประพฤตินักเรียน นักศึกษา มีศูนย์รายงานและแก้ไขเหตุการณ์โดยเร่งด่วน

10. ให้ผู้บริหารสถาบัน สถานศึกษา หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ถือเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินการตามนโยบายและมาตรการข้างต้น

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ระบุว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหา 8 ข้อ ซึ่งทุกมหาวิทยาลัยจะต้องนำไปปฏิบัติ ซึ่งพิจารณาเป็นนโยบายระดับชาติต่อไป คือ

1. มหาวิทยาลัยต้องให้ความร่วมมือรักษากฎ ระเบียบของสถาบันอย่างเข้มงวดรวมทั้งอำนวยความสะดวกแก่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด

2. มหาวิทยาลัยต้องมีระบบติดตามดูแลความประพฤตินักศึกษาอย่างเข้มงวดและจริงจังกว่าเดิม

3. มหาวิทยาลัยต้องระดมความร่วมมือกับศิษย์เก่า ผู้ปกครองและนักศึกษาปัจจุบันเพื่อปรับเปลี่ยนระบบโทษหรือการรับน้องเป็นไปอย่างสร้างสรรค์

4. มหาวิทยาลัยต้องให้ความร่วมมือตำรวจในการเข้าไปตรวจเยี่ยมพฤติกรรมนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย

5. มหาวิทยาลัยต้องตรวจสอบรถทุกชนิดที่เข้า ออกสถาบันการศึกษาอย่างละเอียด เพื่อให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง ไม่เหมาะสมเข้ามาได้

6. มหาวิทยาลัยต้องปรับปรุงระบบกล้องวงจรปิดในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะบริเวณหน้ามหาวิทยาลัย

7. มหาวิทยาลัยต้องพยายามเฝ้าติดตามบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยง โดยคอยดูแลพฤติกรรม

8. ให้ทุกมหาวิทยาลัยทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคี ละลายพฤติกรรมความขัดแย้งต่างๆ

เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายและมาตรการป้องกันการก่อเหตุทะเลาะวิวาทและทำร้ายกันของนักเรียน ข้อที่ 7 ของกระทรวงศึกษาธิการ คือ สถาบัน สถานศึกษาจัดกิจกรรมร่วมกันด้วยกระบวนการเชิงสร้างสรรค์กิจกรรมจิตอาสา การสร้างความสมานฉันท์และความสามัคคี เพื่อละลายพฤติกรรมและแก้ปัญหาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง หาทางสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาของสำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ข้อที่ 8 คือ ให้ทุกมหาวิทยาลัยทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อสร้างความสามัคคี ละลายพฤติกรรมความขัดแย้งต่างๆ ผู้วิจัยฯ ซึ่งถึงประโยชน์ในการจัดกิจกรรมที่ต้องใช้ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมต่อเนื่องกันจะเป็นระยะเวลาสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในตัวของนักศึกษา ยั่งยืนคงทนและตระหนักถึงควมมีคุณประโยชน์ ความมีคุณค่าของการปฏิบัติกิจกรรมคุณธรรม ตามแนวเจริญสติ ที่จะสร้างความคิดวิจารณ์ญาณ สร้างความรู้สึกระหนักถึงควมมีคุณค่าในตนเองของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม จึงสนใจทำการวิจัยเพื่อแสวงหารูปแบบในการดำเนินการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญในการแสวงหารูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นประโยชน์ของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรม คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นการเรียนแบบอภิปัญญา เป็นการเรียนที่ให้ผู้เรียนคิด โดยเป็นการคิดที่รู้ตัวว่าคิดอะไร มีวิธีคิดอย่างไร มีความคิดถูกทาง มีการกระทำถูกทาง มีการพูดถูกทาง ทำให้ผู้เรียนคิดดีและทำดี สามารถตรวจสอบความคิดของตนได้ และสามารถปรับเปลี่ยนกลวิธีการคิดของตนจากผลการปฏิบัติจริง ให้มีสติควบคุมตัวเอง มีปัญญาพิจารณาไตร่ตรองเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้น ในชีวิตประจำวัน ควรอยู่

ด้วยสติ อยู่ด้วยปัญญาตลอดไป ทั้งนี้เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ในการสร้างบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม
ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ
2. เพื่อการเปรียบเทียบความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

ขอบเขตของโครงการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ
ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความเชี่ยวชาญ มีความรู้ ความเข้าใจการประพฤติปฏิบัติตามแนวเจริญสติ จัด
กิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติในสถานที่ ณ วัดยานนาวา
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่
1 เป็นนักศึกษาใหม่ ปีการศึกษา 2556 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. นักศึกษาได้รับการฝึกกิจกรรมตามแนวเจริญสติ สามารถเรียนรู้การพิจารณากาย เวทนา
จิต ธรรม
2. นักศึกษาตระหนักในคุณค่าของตนเองและมนุษย์ทั้งหลาย เกิดความเมตตา สงสาร
เอื้อเฟื้อ เห็นใจมนุษย์ร่วมเกิด แก่ เจ็บ ตาย
3. การเผยแพร่ผลงานวิจัยในวารสารและหน่วยงานที่น่าผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริณสติ คณะผู้วิจัย ได้ศึกษา ค้นคว้าแนวทฤษฎีและข้อมูลสนับสนุนต่าง ๆ จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เจริณสติ ในทางความหมายของภาษา หมายถึง การสร้าง การระลึกได้หรือการนึกได้ ไม่ปล่อย ให้ดีขึ้น ให้งอกงามขึ้น คำว่า “เจริณสติ” นั้น ในทางพฤติกรรม หมายถึง การบำรุงรักษาสมอง การควบคุมความคิดมิให้ฟุ้งซ่าน เพราะการคิดฟุ้งซ่านจะทำให้สติ (ความระลึกได้ นึกได้ ความไม่ ปล่อย) ลดน้อยถอยลง การจะเจริณสติได้ก็ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลายสิ่ง หลายประการนับตั้งแต่ การรับประทานอาหาร การพักผ่อนให้เพียงพอ การศึกษาร่ำเรียน ศิลปะวิทยาการด้านต่าง ๆ การศึกษาและปฏิบัติตามหลักการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมีสติตามหลักพุทธศาสนา ก็คือการปฏิบัติ สมาธิ

ชีวิตนี้ไม่ต้องการแต่เพียงปัจจัยสี่ เพราะสิ่งเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับหล่อเลี้ยงร่างกาย คนเราไม่ได้มีแต่เพียงร่างกายเท่านั้น เรามีใจซึ่งจะต้องมีสิ่งที่หล่อเลี้ยงด้วย สิ่งที่มีค่ายิ่งกว่าปัจจัยสี่ เราต้องการหลักธรรมะที่เป็นเครื่องหล่อเลี้ยงจิตใจ พูดภาษาง่ายๆ ว่า ต้องการศีลธรรมนี้เป็นสิ่งจำเป็น เบื้องต้นเพื่อให้เราอยู่ได้เป็นปกติ สิ่งสร้างเสริมความเป็นปกติให้คงทนและก็ช่วยให้ความเป็นปกติ นั้นพัฒนาไปในทางที่ถูกที่ชอบด้วย มันจะอำนวยให้จิตใจเราสว่างไสวไปด้วยสติ ด้วยปัญญา มีความคิดถูกทาง มีการกระทำถูกทาง มีการพูดถูกทาง มีการอยู่ด้วยกันอย่างถูกต้องในการดำเนิน ชีวิตประจำวัน อันนี้เป็นเรื่องที่เราจะต้องรู้ไว้ว่าจำเป็นสำหรับชีวิต แล้วก็เอาไปใช้ในชีวิตประจำวัน ของเราได้ ถ้าเราไม่ใช้เราก็มีความทุกข์ ความเดือดร้อนใจ อารมณ์ต่างๆ ที่มักจะเกิดขึ้นในคนเราทุกๆ ไป แต่เราไม่รู้ว่าเรากำลังเป็นอะไร เรากำลังเดินไปในทางไหน ก็สร้างปัญหาขึ้น อารมณ์ ความโกรธ ความเกลียด ความริษยา ความพยาบาทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในใจเรานั้น เราจะต้องเพ่งมัน คนที่มีอารมณ์ อย่างนี้ ต้องรู้สึกตัวว่าไม่ถูก จิตใจไม่ดี เราต้องพิจารณาว่าอันนี้มันเกิดอย่างไร มันเป็นเหตุ เป็นปัจจัย ของอะไร ทำให้เกิดอะไรขึ้นมา คอยนึกคิด พิจารณา ใคร่ตรองอยู่เสมอๆ ให้มีสติปัญญาไว้

การปฏิบัติธรรมะที่ย่อที่สุด ที่สั้นที่สุดก็คือ การควบคุมตัวเองด้วยสติ ด้วยปัญญาเท่านั้นแหละ ถ้าเรามีสติควบคุมตัวเอง มีปัญญาพิจารณาไตร่ตรองในเรื่องต่าง ๆ ที่มันเกิดขึ้นแล้ว เราจะหนีพ้นจากความทุกข์ ความเดือดร้อนในชีวิตประจำวัน สิ่งใดที่เป็นอกุศล เป็นไปเพื่อสร้างกิเลส เป็นไปเพื่อสะสมความทุกข์ ความเดือดร้อนใจ เราก็ต้องเอาออกไปเสีย อย่าให้มันเกิดขึ้นในใจของเรา นี่แหละคือสิ่งที่ควรจะคิดนึกในชีวิตประจำวันของเราว่า ชีวิตนั้นสำคัญอยู่ที่ความสุขสงบใจ สุขสงบใจก็เกิดจากการประพฤติชอบตามหลักธรรมะ เราจึงควรจะอยู่ด้วยสติ อยู่ด้วยปัญญาตลอดไป

จำคำว่า “สติ” ไว้ว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามากที่สุด ไม่มีอะไรจะเป็นเครื่องคุ้มกันมากเท่ากับ “สติ”

หลักการเจริญสติ สามารถกระทำได้ในทุกอิริยาบถ การเจริญสติ มิใช่เพื่อให้จิตนิ่งถาวรอันเป็นการเพ่งแบบสมาธิ คือจิตนั้นต้องรู้เอง รู้แบบสักรู้ รู้แบบไม่เพ่ง ไม่เพ่งแต่ก็ไม่ประคอง จิตที่มีสติรู้ตัวต้องนุ่มนวล อ่อนโยน รู้ตื่น เบิกบาน คล่องแคล่ว ควรแก่การงาน รู้แบบสบาย ๆ รู้แล้วจบลงที่รู้ แต่ไม่ จงใจให้จบ รู้ด้วยใจที่ตั้งมั่นและเป็นกลาง รู้โดยสภาวะจิต มีสภาวะใดๆ ก็รู้ทัน รู้แบบไม่ต้องแคะ ต้องเคียด แคะเพียรทำเหตุให้ถึงพร้อมโดยไม่จำเป็นต้องหวังผล รู้ตามความจริงที่เกิดขึ้นที่เป็น รู้สภาวะที่เกิดขึ้นจริง ๆ ตามความเป็นจริง รู้คือรู้ ไม่ใช่ความคิด จงรู้กายใจตามจริงว่าผลอกคิดชั่ว คิดดีก็รู้ทัน จิตที่ผลอกคิด มันก็ห้ามไม่ได้เพราะจิตทำงานเอง ทุกสิ่งล้วนเป็นอนัตตา จิตก็เป็นอนัตตา สติก็เป็นอนัตตา สติก็บังคับให้เกิดตามใจอยากไม่ได้ สติจะเกิดก็เพราะมีเหตุ ด้วยการฝึกความรู้มีสติบ่อยๆ การพยายามจงใจรู้จึงมิใช่สติแต่เป็นความโลภอยากได้สติ สติเป็นอนิจจัง คือ ไม่เที่ยง ไม่คงที่ แม้สติก็ต้องเสื่อมเป็นธรรมดา แม้ความนิ่งก็เป็นอนิจจัง การบังคับจิตให้นิ่งเป็นการฝืนธรรมชาติของจิต จิตจะดี ไม่ดีก็จรรู้้อย่างที่เป็น สติคือการรู้อย่างอิสระ ไม่ยินดียินร้าย วางใจกลางๆ ยอมรับความจริงในความเจริญหรือความเสื่อมของสรรพสิ่ง คลายความยึดมั่นถือมั่นอย่างเช่นนั่นเอง (พระธรรมกิตติวงศ์ 2548)

ความหมายของคุณธรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (2546 : 198) ได้ให้คำอธิบายไว้ว่า

คุณ หมายถึง ความดีที่มีประจำอยู่ในสิ่งนั้น ๆ ความเกื้อกูล

ธรรม หมายถึง ความดี การทำดี ละความชั่วทั้งปวง

เมื่อนำคำทั้งสองมารวมกัน “คุณธรรม” จึงมีความหมายว่า สภาพคุณงามความดี ความประพฤติที่ดี การทำให้เกิดคุณงามความดี อุปนิสัยอันดีงามซึ่งเป็นคุณสมบัติที่อยู่ภายในจิตใจของบุคคล (ความดีที่อยู่ในตัวบุคคล) การทำดีนั้นจะต้องมุ่งกระทำทั้งกาย วาจาและใจ เพื่อให้เกิดความสุขแก่ตนเองและผู้ร่วมงาน

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฟื้น) (2545 : 6) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “ธรรมของคนเรา ถ้าพูดในทางปฏิบัติที่เป็นหลักเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน มีอยู่ 2 ประการ คือ

1. รู้ละ คือ รู้จักละสิ่งที่เป็นบาปเป็นอกุศล
2. รู้บำเพ็ญ คือ รู้จักบำเพ็ญในสิ่งที่เป็นบุญเป็นกุศล

สมจิต ชีวปริชา (2544 : 12) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า “คุณธรรม หมายถึง ความดีงามที่มีอยู่ในจิตใจของบุคคล ได้แก่ ความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความเสียสละ ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญู ความ پاکเพียร ความเห็นอกเห็นใจ ความละเอียดต่อความชั่วและความกล้าที่จะกระทำความดี สิ่งเหล่านี้ต้องสร้างให้เกิดขึ้นกับจิตใจของบุคคลให้คงอยู่ตลอดไป จึงจะเรียกว่าเป็นคนมีคุณธรรมประจำใจ”

สุธรรม ชูสัตย์สกุล (2547 : 47) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า “คุณธรรม หมายถึง คุณสมบัติที่ดีที่มีอยู่ในจิตใจหรือวิญญาณของมนุษย์ เป็นลักษณะนิสัย เช่น ความกล้าหาญ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรมหรือมิตรภาพ ดังนั้นแล้ว คุณสมบัติที่ดีจนเป็นคุณธรรมก็ต่อเมื่อเป็นลักษณะนิสัยที่เกิดขึ้นประจำตลอดชีวิตหรือเป็นลักษณะนิสัยถาวร ไม่ใช่เกิดขึ้นเพียงวันใดวันหนึ่งก็จะจัดเป็นคุณธรรม คุณธรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. คุณธรรมด้านพุทธานุปัญญา (Intellectual Virtues) หมายถึง ความสามารถในการใช้เหตุผล เพื่อแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งสากลหรือความสามารถในการคิดค้นหาความจริงซึ่งเกิดจากการศึกษาเล่าเรียนหรือใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งต่าง ๆ ให้รู้ตามสถานะความเป็นจริงซึ่งเกิดจากการศึกษาเล่าเรียนหรือใช้ปัญญาพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งต่าง ๆ ให้รู้ตามสถานะความเป็นจริงสามารถแยกแยะได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ซึ่งเป็นคุณธรรมของปัญญาภาคทฤษฎี

2. คุณธรรมด้านศีลธรรม (Moral Virtues) หมายถึง ความสามารถในการเลือกทำความดี ซึ่งเกิดจากการฝึกหัดปฏิบัติจนเป็นนิสัย เป็นการกระทำความดีหรือความถูกต้องอยู่เป็นประจำ โดยการประพฤติปฏิบัติชอบเป็นนิจ ซึ่งเป็นผลมาจากนิสัยที่ได้สั่งสมมาทางด้านการทำความดีความถูกต้องกับความสามารถประพฤติดี ปฏิบัติชอบทั่วไปในชีวิตจริง

พระครูนิพัทธปริยัติกิจ (2545 : 17) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า “คุณธรรม หมายถึง ความดีที่ทุกคนควรปฏิบัติตามข้อที่พระพุทธเจ้ากำหนดให้บุคคลทุกเพศทุกวัย ในสถานะและอาชีพต่างๆ พึงประพฤติปฏิบัติตามให้เป็นไปในแนวเดียวกัน ในทิศทางที่ถูกตามสายกลาง มีสัมมาทิฐิ ความเห็นที่ถูกตามครรลองคลองธรรม เพราะคุณธรรมเกิดจากศีลธรรม คือ หลักระเบียบของพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สร้างมนุษย์ให้มีคุณธรรม ในหัวใจของมนุษย์ทุกรูปทุกนามเพื่อหวังให้อยู่อย่างสงบสุขหรือที่เรียกว่าอยู่เย็นเป็นสุข”

พระมหาอดิศร ถิรสีโล (2540 : 55-56) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมไว้ว่า “คุณธรรม หมายถึง ความดีสูงสุดปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงาม อยู่ในจิตสำนึก อยู่ในความรู้สึกผิชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออก สมองความปรารถนา

คุณธรรม หมายถึง การกระทำอันถูกต้องซึ่งเกิดจากความเข้าใจคุณค่าอันแท้จริงด้วยปัญญา

คุณธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณหรือธรรม คือ ความดี หมายถึง คุณสมบัติทางกาย วาจา และใจที่เป็นคุณตรงกันข้ามกับที่เป็นโทษ”

ประกาศรี สิริอำไพ (2540 : 18) ได้ให้ความหมายของคุณธรรมว่า “คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมที่สร้างความรู้สึกลึกซึ้งผิชอบชั่วดีในทางศีลธรรม มีความดีความงามภายใน จัดอยู่ในชั้นสมบูรณ์เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความยินดี”

สถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้าเรื่องเด็ก (2546 : 3-4) ได้ให้คำนิยามคุณธรรมไว้ว่า “ความคิดรวบยอดในความรู้สึกลึกซึ้งผิชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง ควบคุมพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อสนองความปรารถนาที่เรามีอยู่ให้มีประโยชน์ไม่ได้ หากเราไม่รู้ว่ามีสิ่งที่มีอยู่คืออะไรบ้าง และหากไม่มีความรู้ว่ายุติธรรมคืออะไร เราจะทำตัวให้เป็นคนยุติธรรมไม่ได้ คนที่ต้องการจะปฏิบัติหน้าที่ทางศาสนา คือ ผู้ที่ตนเองให้เป็นคนดีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังนั้น ศาสนกิจ จึงหมายถึง การทำดีและการเคารพยกย่องคุณธรรม”

ขอบข่ายของคุณธรรม

โกสินทร์ รัชสาพันธ์ (2530 : 21) กล่าวถึง ขอบข่ายของคุณธรรมโดยอาศัยแนวคิดของ อริสโตเติล (Aristotle) สรุปได้ว่า คุณธรรมเป็นสิ่งที่กลางๆ ระหว่างความไม่พอดีกับเกินพอดี เช่น ความกล้าหาญ อยู่ระหว่างความบ้าบิ่นกับความขลาด ความเอื้อเฟื้อ อยู่ระหว่างความฟุ่มเฟือยกับความตระหนี่ ความสุภาพ อยู่ระหว่างความขี้อายกับความไร้อาย เขาแบ่งคุณธรรมออกเป็น 2 ชนิด คือ (1) คุณธรรมทางสติปัญญา เป็นเรื่องของความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ หรือเป็นส่วนของ วิชาญาณที่มีเหตุผล (2) คุณธรรมทางศีลธรรม เป็นส่วนของวิชาญาณที่ไม่มีเหตุผล เป็นจิตสำนึกที่ สัมพันธ์กับเหตุผล เกิดจากนิสัยและไม่ได้มีมาโดยธรรมชาติ เป็นสิ่งตรงข้ามกับคุณธรรมทางปัญญา เป็นสิ่งที่อยู่ในรูปของคำสอนที่มุ่งให้กระทำด้วยความตั้งใจและเป็นไปเพื่อสิ่งที่ดีงาม คนที่มี คุณธรรม สิทธิ เลิศอรุณ (2522 : 10) ได้แบ่งคุณธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) คุณธรรมทาส (Slave Morality) เป็นลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและประพฤติปฏิบัติ ตามแบบอย่างของผู้ที่ทรงไว้ซึ่ง คุณงามความดี เช่น ถือตามแบบอย่างที่ดีจากครูอาวโส ถือตามแบบอย่างที่ดีจากผู้บังคับบัญชา ถือ แบบอย่างทศพิธราชธรรมของพระมหากษัตริย์และถือแบบอย่างในการดำเนินชีวิตและคำสอนของ พุทธองค์หรือของพระเจ้าในศาสนาที่ตนนับถือ (2) คุณธรรมแบบนาย (Master Morality) เป็น ลักษณะคุณธรรมที่ยึดถือและปฏิบัติตามมโนธรรมของตนเองที่ตนเห็นว่าถูกต้องและดีงาม โดยให้ สอดคล้องกับปทัสสถานของสังคมและมีลักษณะเป็นกฎหมายสากล (Universally approved) ด้วย พฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นสากล คือ พฤติกรรมที่กระทำแล้วย่อมเกิดผลดีแก่ส่วนรวม เช่น การให้ ความยุติธรรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของคุณธรรม

คุณธรรม เป็นปัจจัยที่สำคัญที่เสริมสร้างความสงบสุขและความเจริญให้แก่บุคคลเป็น ส่วนตัวและแก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม ดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวใน พหิพระราชนิพนธ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2520 (2530 : 72) ว่า “การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้น จะอาศัย ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้ จำเป็นต้องอาศัยความสุจริต ความบริสุทธิ์ใจและความถูกต้องเป็น

ธรรม ประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้นั้นเป็นเครื่องย่นที่ช่วยให้วดยานเคลื่อนที่ไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าว เป็นเหมือนพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะนำพาวดยานดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือ ปลอดภัย จนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์

ผู้รู้ทั้งหลายได้กล่าวไว้อันมีนัยบ่งบอกถึงความสำคัญของคุณธรรม (กงกา จุลกิจวัฒน์.2546 : 16) มีดังนี้ (1) คุณธรรมเป็นพื้นฐานการแสดงออกของการกระทำที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งตนเองและต่อผู้อื่น คุณธรรมเป็นบ่อเกิดของจริยธรรมและเป็นแก่นของค่านิยม (2) คุณธรรมเป็นสิ่งดีงามที่ควรปลูกฝังและดำรงรักษา (3) คุณธรรมนั้นผูกพันอยู่กับความสุข คือ คุณธรรม เป็นเหตุให้พบความสุขและสร้างความพอใจทางวิญญาณได้ไม่ว่าทางใดก็ตาม (4) คุณธรรมนั้นเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่าง จึงควรสร้างคุณธรรมเพื่อนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีและความเต็มสมบูรณ์ในชีวิต (5) คุณธรรมนั้นเป็นสิ่งผูกพันอยู่กับคนดีและความดีและคุณธรรมเป็นสิ่งที่อยู่ในความควบคุมของเรา (6) คุณธรรมเกี่ยวพันกับความเคยชินในการประพฤติดี ตรงกันข้ามกับกิเลสซึ่งเป็นความเคยชินในการประพฤติชั่ว (7) คุณธรรมก่อให้เกิดคุณธรรมอื่น ๆ คือ เมื่อฝึกคุณธรรมใด คุณธรรมหนึ่งแล้ว ก็พลอยได้คุณธรรมอื่นๆ ไปด้วย แต่ถ้าปล่อยให้กิเลสอย่างหนึ่งเกาะกุมกิเลสอีกอย่างก็เกิดตามมาด้วยเช่นกัน (8) คุณธรรมเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพ ผู้สนใจพัฒนาบุคลิกภาพจะต้องสนใจฝึกฝนคุณธรรมให้มั่นคงในการประพฤติดี ใครไม่ปลูกฝังคุณธรรม กิเลสก็จะเป็นเจ้าเรือน ยิ่งปลูกฝังคุณธรรมเท่าใด ก็ยิ่งจะมีความโน้มเอียงที่จะทำความดีมากขึ้นเท่านั้น

สรุปว่า คุณธรรมนั้นก่อให้เกิด จริยธรรม ค่านิยมที่เหมาะสมตลอดจนความสุขความพอใจ คุณธรรมสร้างคนดีและความดี เป็นปัจจัยส่งเสริมวินัยของคน เช่นเดียวกับที่ธรรมเป็นเครื่องส่งเสริมศีลในทางศาสนา วินัยนั้นเป็นมาตรการบังคับภายนอกไม่มีอำนาจบังคับภายในจิตใจ ส่วนคุณธรรมเป็นคุณลักษณะที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ จึงจำเป็นต้องสร้างคุณธรรมให้มีในจิตใจข้าราชการ โดยเหมาะสมแก่การเป็นข้าราชการ การบริหารราชการและการส่งเสริมวินัยข้าราชการประชาชนทั่วไป และเยาวชนของชาติ

คุณสมบัติของผู้มีคุณธรรม

ผู้มีคุณธรรมตามทัศนะของผู้รู้ทั้งหลาย สามารถประมวลได้ว่าควรมีคุณสมบัติดังนี้ (พุทธทาสภิกขุ. 2527 : 89-105) (1) เป็นผู้มีความพอดี ไม่ขาด ไม่เกิน ความพอดี คือ ปฏิบัติอยู่ในทางสายกลาง ไม่ขาดไม่เกิน ไม่มากไม่น้อย (2) เป็นผู้ที่กระทำด้วยเจตนาดี ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และทำไปเพื่อสิ่งที่ดีงาม ไม่ใช่ทำด้วยการถูกบังคับหรือด้วยผลประโยชน์ใด ๆ (3) เป็นผู้ที่มีเหตุผลพอใจจะได้ปฏิบัติต่อผู้อื่น และเห็นประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง (4) เป็นผู้ที่มุ่งศาสนดีสุข หรือความสงบ ไม่ใช่มุ่งความสมบูรณ์พูนสุขเป็นที่ตั้ง (5) เป็นผู้ที่มีความพอ รู้จักสละสิทธิทางธรรมชาติเพื่อเห็นแก่ส่วนรวม แล้วปฏิบัติตามข้อผูกพันและหน้าที่ด้วยความเหมาะสมเป็นที่ตั้ง (6) เป็นผู้มีนิสัยอันดีงามในการทำหน้าที่รับผิดชอบต่อหน้าที่และทำหน้าที่อย่างดีที่สุด (7) เป็นผู้ที่สามารถควบคุมแรงกระตุ้น และความอยากต่าง ๆ เอาไว้ได้ด้วยเหตุผล (8) เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามกฎหรือมาตรการทางจริยธรรมได้เหมาะสมแก่กาลเทศะอยู่เสมอ

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับคุณธรรม

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐ ตลอดช่วงเวลาอันยาวนานนับแต่เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติ ทรงปกครองแผ่นดิน โดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยามตลอดมา พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเนื่องในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ล้วนมีค่าควรน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อความเป็นสิริมงคลในชีวิตทั้งสิ้น พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม (องคค กุลกิจวัฒน์.2546 : 19-20 และ กรมวิชาการ.2540 : 91-94) มีดังนี้

“ท่านมีหน้าที่สำคัญผูกพันอยู่ ที่จะต้องตอบแทนคุณของทุกฝ่ายที่ได้อุปการะช่วยเหลือการทดแทนคุณนั้นมีสิ่งที่ยากนัก ถ้าท่านประพฤติตนดี มีสัมมาอาชีวะเป็นหลักฐาน เป็นที่เชิดชูวงศ์ตระกูล ก็เป็นการทดแทนคุณบิดามารดา ถ้าท่านหมั่นศึกษาค้นคว้าวิชาการให้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมแก่

กาลสมัย ก็เป็นการได้ทดแทนคุณครูบาอาจารย์ และในประการสุดท้าย ถ้าท่านตั้งใจทำงานทุกอย่าง โดยถือประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัวแล้ว ก็เป็นการได้ทดแทนคุณประชาชนคนไทยทุกคน”

“ทุกคนจะเป็นนักเรียน จะเป็นนักศึกษา จะเป็นครูในสถาบันใด ตลอดจนประชาชนทั่วไป ก็จะต้องสำนึกถึงข้อนี้ ซึ่งสำคัญ คือ คนไทยทุกคนไม่ว่าจะอยู่ในวัยใด มีศาสนาใด มีอาชีพใดย่อมต้องช่วยซึ่งกันและกัน ช่วยกันอุ้มชูชาติบ้านเมือง คือส่วนรวมให้อยู่ได้”

“การที่จะทำงานให้สัมฤทธิ์ผลที่พึงปรารถนา คือ ที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรมด้วยนั้นจะอาศัยความรู้แต่เพียงอย่างเดียวมิได้จำเป็นต้องอาศัยความสุจริตความบริสุทธิ์ใจ และความถูกต้องเป็นธรรมประกอบด้วย เพราะเหตุว่าความรู้นั้นเป็นเหมือนเครื่องยนต์ ที่ทำให้รถยนต์เคลื่อนไปได้ประการเดียว ส่วนคุณธรรมดังกล่าวแล้ว เป็นเหมือนหนึ่งพวงมาลัยหรือหางเสือ ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำพาให้รถยนต์ดำเนินไปถูกทางด้วยความสวัสดิ คือความปลอดภัยจนบรรลุถึงจุดหมายที่พึงประสงค์

“คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้น ได้แก่ ความละเอียดซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งในความคิดและการกระทำ ความกตัญญูรู้คุณชาติ บ้านเมือง และผู้ที่อุปการะตัวมา ความไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น หากแต่มีความจริงใจ มีความปรารถนาดีต่อกัน เอื้อเฟื้อกันตามฐานะ และหน้าที่ และที่สำคัญอย่างมากก็คือ ความขยันหมั่นเพียรพยายามฝึกหัดประกอบการทำงานทั้งเล็กใหญ่ ยาก ยาก ด้วยตนเอง ด้วยความตั้งใจ ไม่ทอดธุระเพื่อหาความสะดวกสบายจากการเกียจคร้านไม่มั่งง่าย หยาบคาย สะเพร่า”

“การรักษาอิสรภาพและความเป็นไทยให้ดำรงมั่นคงยืนยาวไปถือว่าเป็นกรณีกิจอันสำคัญสูงสุด นอกจากต้องอาศัยการบริหารประเทศที่ฉลาดสามารถและสุจริตเป็นธรรมแล้วยังต้องอาศัยความร่วมมือ สนับสนุนจากประชาชนทั้งประเทศด้วย คือประชาชนแต่ละคนจะต้องชวนช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์ และดำรงอยู่ในคุณธรรมอันสมควรแก่ฐานะของตน คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่สี่ประการ ประการแรก คือการรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม ประการที่สอง คือ ควรรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเองให้ประพฤติ ปฏิบัติอยู่ในความสัตย์ ความดีนั้น ประการที่สาม คือ การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความสุจริตไม่ว่าด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือการรู้จักละวางความ

ชั่ว ความทุจริต และรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง คุณธรรมที่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้น โดยทั่วแล้วจะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็น และมีโอกาสที่จะปรับปรุงพัฒนาให้มั่นคง ก้าวหน้า ต่อไป ได้ดังประสงค์ (สำนักราชเลขาธิการ.2526 : 60-61)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมไปจากของระดับประถมและมัธยมศึกษา ประการแรกเนื่องจากมีความแตกต่างในวุฒิภาวะ (maturity) ทางความคิดและจิตใจอันขึ้นอยู่กับอายุหรือวัยของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพราะมีความแตกต่างในคุณวุฒิของผู้สอน ซึ่งจะต้องทำการสอนให้มีความลึกซึ้งและละเอียดเป็นประการที่สองและประการที่สาม ลักษณะเนื้อหาของการศึกษาในระดับสูงจะต้องอาศัยการค้นคว้าหาข้อมูลใหม่ๆ อยู่เสมอ ในแง่ของสังคม มหาวิทยาลัยจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีความรับผิดชอบทางสังคม (Social Responsibility) ไม่กระทำความผิดเพี้ยนใดๆ กระทำสิ่งที่ควรกระทำในความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่รอบตัวเราในสังคม ถึงแม้มหาวิทยาลัยไทยได้ผลิตบัณฑิตออกมารับใช้ประเทศชาติและบัณฑิตส่วนหนึ่ง มีความสามารถในการปฏิบัติงานทำให้ประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องตลอดมาก็ตาม แต่คุณภาพบัณฑิตก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอ และมีข้อเสนอให้ปรับปรุงด้านคุณธรรม จริยธรรม ความสามารถในการคิด เป็น ทำเป็น เป็นผู้ที่มีเหตุผล ตลอดจนบูรณาการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ร่วมมือ ร่วมใจ ทำงานด้วยความสมัครสมานสามัคคี รับผิดชอบต่อหน้าที่และมีวินัย ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนด้วยความพากเพียร วิริยะ อุตสาหะ ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้คือ ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (สำเริง, 2536) ดังนั้น คุณลักษณะของบัณฑิตควรมีลักษณะดังนี้

1. มีความรู้ทางวิชาการในศาสตร์และสาขาที่ศึกษาอย่างแท้จริง ทั้งทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
2. มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงานและมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับอาชีพ
3. มีทักษะในการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมบนพื้นฐานของความถูกต้อง

4. มีการศึกษาและเรียนรู้เหตุการณ์ของสังคมโลกในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสภาวะแวดล้อม

5. มีความรู้ ความสามารถ ในศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานการดำเนินชีวิตในสังคมยุคปัจจุบัน เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและคอมพิวเตอร์ได้เป็นอย่างดี

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ของคณะฯ ไว้ว่าเป็นผู้มีความรู้ทางวิชาการ มีความคิดเชิงวิจารณ์ สามารถสังเคราะห์และประเมินสิ่งต่างๆ ตามหลักของเหตุและผลเป็นผู้ที่มีโลกทัศน์กว้างไกล สามารถสื่อสาร นำความรู้ที่ศึกษามาท่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นผู้รอบรู้ สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ เป็นผู้มีความรับผิดชอบที่จะพัฒนาตนเองต่อไป เป็นผู้ที่รู้จักแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ สังคมและยึดมั่นในจริยธรรม เป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือทำงานเป็นหมู่คณะได้

จากการเปลี่ยนแปลงในอุดมศึกษาทั้งเชิงปรัชญาและสภาพแวดล้อมที่เพิ่มความสลับซับซ้อนขึ้นเป็นอันมาก จรัส (2545 : 54-56) ได้จัดกลุ่มคุณสมบัติของบัณฑิตไว้ ดังนี้

1. กลุ่มคุณลักษณะทางวิชาชีพ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ เจตคติและจรรยาแห่งวิชาชีพ แต่ละวิชาชีพย่อมมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัย

2. กลุ่มความเป็นนักวิชาการ หมายถึง ความสามารถในการหาความรู้เพิ่มเติมและคงความเป็นนักวิชาการไว้ตลอดไป ทั้งนี้ต้องมีนิสัยใฝ่รู้ ในสภาพที่วิทยาการก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความสามารถทางภาษาวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาษาอังกฤษ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร สารสนเทศ การใช้วิชาการในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดโทษหรืออันตรายต่อสังคมและต่อตนเอง

3. กลุ่มกระบวนการคิด ตั้งแต่การวิจารณ์ญาณ สามารถตีค่าสิ่งต่างๆ ได้และใช้ข้อมูลข้อเท็จจริง ได้อย่างเหมาะสมและสมเหตุผล เรียกได้ว่า คิดเป็น

4. กลุ่มความสามารถที่จะพัฒนา และปรับตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีวิสัยทัศน์และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีนวัตกรรม สามารถสร้างงานของตนเองได้เรียกว่า ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

5. กลุ่มความเป็นพลเมืองดีของประเทศ ของภูมิภาคและของโลก โดยมีค่านิยม ความเชื่อที่ถูกต้อง สมฐานะทั้งด้านสังคมและมนุษยธรรม สามารถยืนหยัดในหลักการเป็นที่พึ่งของสังคมได้

6. กลุ่มคุณธรรม จริยธรรม ตามสมควรแก่ฐานะของผู้ที่ได้รับการศึกษาดี โดยสอดคล้องอยู่ในพฤติกรรม ทุกด้านทั้งกาย วาจาและใจ

พระราชวรมนู (2541) ให้ความหมายว่าใฝ่รู้ หมายถึง ใฝ่รู้ความจริง ต้องการเข้าใจถึงความจริง ความจริงแท้เมื่อพิจารณาหรือประสบการณ์ใดก็อยากรู้ ซึ่งถึงสิ่งนั้นว่าคืออะไร เป็นอย่างไร มีเหตุปัจจัยเป็นอย่างไร มีคุณ มีโทษอย่างไร วิเคราะห์ออกไป อยากรู้จริงให้เข้าถึง ความจริงแท้อย่างนี้จึงเรียกว่า การใฝ่รู้เป็นความหมายตามแนวพุทธ สำหรับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ซึ่งไอน์สไตน์เรียกว่า Loving Interest in the Object and Desire for Truth and Understanding ก็คือ ความสนใจใฝ่รักในสิ่งนั้นๆ และความปรารถนาต่อสัจธรรมและปัญญา คือ ความใฝ่รู้อย่างแท้จริงที่จะเข้าไปถึงความจริง

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) การใฝ่รู้ หมายถึง การแสดงถึงความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม การแสดงออกถึงการใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นั้นสังเกตได้จากพฤติกรรมต่างๆ ของนักศึกษา เช่น การซักถาม การแสดงความคิดเห็น การชอบอ่านหนังสือ เป็นต้น นักศึกษาสามารถแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น การแสวงหาความรู้จากการฟัง การถาม การอ่าน การคิด การเขียน การดู และการปฏิบัติ

Bennis (1989) กล่าวว่า คุณลักษณะของนักศึกษาแต่ละคนจะมีความไม่เหมือนกัน นักศึกษาที่ดีแต่ละคนเมื่ออยู่ในแต่ละหน่วยหรือในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน ดังนั้นจะต้องมีคุณธรรม ซึ่งเป็นความซื่อสัตย์ ความชอบธรรม ความถูกต้องและความยุติธรรมมากกว่าความถูกต้อง ถึงแม้ว่าบางครั้งต้องได้รับความเจ็บปวดก็ตาม

Yukl (1994) พบว่า คุณลักษณะของนักศึกษา ควรมีความซื่อสัตย์ซื่อ ถื่อคุณธรรม ยึดมั่นในหลักการ นักศึกษาควรมีพฤติกรรมเสมอต้น เสมอปลาย ในความมีค่านิยม ยึดมั่นหลักการ มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความน่าเชื่อถือไว้วางใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลมีอำนาจจากความเชี่ยวชาญและมีอำนาจจากการอ้างอิงอีกด้วย

Smith (1970) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่าสามารถประหยัดเวลาได้ 1 ใน 3 ถึง 1 ใน 4 ของเวลาที่เคยใช้ถ้ารู้จักสร้างบรรยากาศการเรียนรู้และปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ คือ วางแผนในการเรียนรู้และทำงานให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางในการเรียนรู้ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จในแต่ละวัน

องค์การ Unesco (อ้างในพลสันห์ โพธิ์ศรีทอง.2544) กล่าวว่า นิสัย ลักษณะ การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนามนุษย์อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข การบูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน ได้มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม สาระการเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ มีความทันสมัย เน้นกระบวนการคิดและการปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ตามสภาพจริง สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างไกล เป็นกระบวนการที่มีทางเลือกและมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจ เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายร่วมจัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมุ่งประโยชน์เป็นสำคัญ เพื่อให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พระพงศ์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2541) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า

1. การสอนแทรกในการสอนรายวิชาต่างๆ ครูอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนได้ปลูกฝังคุณธรรม โดยในขั้นการนำเข้าสู่บทเรียนการสอนรายวิชาต่างๆ ได้พูดถึงเนื้อหาหรือกิจกรรมที่ครอบคลุมหมายให้นักเรียนปฏิบัติได้มากน้อยเท่าไร โรงเรียนกำหนดการปลูกฝังคุณธรรมทุกด้าน ในการสอนเนื้อหาวิชาในทุกรายวิชาและทำทุกครั้งที่ทำการสอน ปัญหาที่พบส่วนมากจะเกิดจากตัวนักเรียนเอง คือนักเรียนบางส่วนไม่ให้ความสนใจ อีกทั้งยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของเรื่องดังกล่าวเท่าที่ควร การสอดแทรกคุณธรรมด้านต่างๆ ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นสิ่งที่ปฏิบัติได้ยาก เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนขาดเทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรมด้านต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนแก้ปัญหาโดย จัดทำโครงการอบรมสัมมนาเทคนิควิธีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ครูอาจารย์

2. การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมโดยตรง โรงเรียนได้ดำเนินการโดยการสอนรายวิชาที่มีเนื้อหาด้านคุณธรรม จริยธรรม มีการใช้สื่อการสอนเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม มีการอบรมหน้าเสาธง โดยครูเวรและครูที่ปรึกษา มีการอบรมประจำสัปดาห์ โดยคณะกรรมการงานคุณธรรมและจริยธรรมเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้การอบรม มีการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญอื่นๆ การจัดกิจกรรมค่ายพุทธบุตร แต่โรงเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินการ นักเรียนบางส่วนยังไม่มีการปฏิบัติตามเป้าหมาย เนื่องจากสื่อจากภายนอกมีอิทธิพล เช่น สื่อวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ มีการลอกเลียนแบบในตัวอย่างที่ไม่เหมาะสม โรงเรียนได้แก้ปัญหาโดยการให้คำแนะนำในการเลือกสื่อ การเชิญวิทยากรมาให้การอบรมมากขึ้นและจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม

3. การบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน โรงเรียนได้มีการกำหนดกฎระเบียบในการอยู่ร่วมกัน อาจารย์ทุกคนและนักเรียนร่วมมือกัน การจัดกิจกรรมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาสำคัญที่พบ คือ การจัดกิจกรรมเข้าค่ายคุณธรรมไม่สามารถจัดได้ครบทุกระดับชั้น นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจและไม่กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนแก้ปัญหาโดยจัดให้มีป้ายคำเตือน คำสุภาษิต เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านต่าง ๆ ขอความร่วมมือจากส่วนราชการ ชุมชนและวัด เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

พระสมุทไทยสวัสดิ์ โลสันดา (2546) ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านวินัยของพระนิสิต วิทยาลัยสงฆ์นครพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนา พระนิสิตไม่ค่อยมีระเบียบวินัยเท่าที่ควร กล่าวคือ พระนิสิตยังไม่มีความตรงต่อเวลา การแสดงความเคารพยังไม่ถูกต้องตามสถานการณ์ แม้กระทั่งการนุ่งห่มจีวรก็ยังไม่ถูกต้องตามหลักในการนุ่งห่มจีวร หลังจากการดำเนินการพัฒนาโดยนิเทศแบบกัลยาณมิตรตามขั้นตอนวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบแล้ว ปรากฏว่า พระนิสิตมีวินัยดีขึ้นในระดับที่น่าพอใจใน 4 ด้าน คือ ด้านประพฤตินิสัยในสมณะสาธูป ด้านการแสดงความเคารพ ด้านความสามัคคีและด้านการแต่งกาย ส่วนอีก 2 ด้าน คือ ด้านการตรงต่อเวลาและด้านความรับผิดชอบ พระนิสิตยังไม่สามารถปฏิบัติตามได้เป็นที่น่าพอใจเท่าที่ควร

วรางคณา ค้อชากุล (2545) ได้ศึกษา การศึกษาแนวคิดการจัดทำหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัยพบว่า

1. ชื่อหลักสูตรและชื่อปริญญา ชื่อหลักสูตร คือ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (Doctor of Education Program in Curriculum and Instruction) และชื่อปริญญา คือ ครุศาสตร์อุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
2. ปรัชญาของหลักสูตร หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เป็นผู้นำในการคิดและแก้ไขปัญหาในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ที่จะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาทางด้านหลักสูตร วิธีการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการพัฒนาประเทศอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลบนพื้นฐานของความเป็นคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ
3. วัตถุประสงค์ทั่วไปของหลักสูตร ควรมุ่งเน้นการสร้างผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความสามารถ ชี้นำแก้ปัญหา วิจัย พัฒนาและบริหารจัดการหลักสูตรทั้งในด้านการสร้างและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่นและประเทศชาติ เป็นผู้มืจรรยาบรรณในวิชาชีพ มีคุณธรรมและจริยธรรม
4. วัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตร สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะสาขาในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เป็นผู้นำในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อแสวงหานวัตกรรมใหม่ ที่จะนำไปใช้ในการค้นคว้า วิจัย สามารถเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีทันสมัยในการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ประเทศชาติ
5. คุณสมบัติของผู้เข้าศึกษา สำหรับผู้จบระดับปริญญาตรี ต้องได้รับเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง สำหรับผู้จบระดับปริญญาโท ต้องมีวุฒิต่างด้านการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมไม่ต่ำกว่า 3.5 หรือหากต่ำกว่า 3.5 ต้องมีประสบการณ์การทำงานเกี่ยวข้องกับการศึกษาไม่น้อยกว่า 2 ปี และต้องเคยทำงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์มาแล้วหรือมีผลงานวิจัยหรือมีประสบการณ์วิจัยในสายงานที่จะเข้าศึกษาเป็นที่ยอมรับของคณะกรรมการประจำหลักสูตร มีทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารและการศึกษาได้เป็นอย่างดี

6. วิธีคัดเลือกผู้เข้าศึกษา ควรคัดเลือกโดยการสอบข้อเขียนด้านความถนัด ความสามารถทางวิชาชีพและทางด้านภาษาอังกฤษ คัดเลือกจากประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน บทบาททางสังคม การสัมภาษณ์และมีผู้รับรองความสามารถและประสบการณ์การทำงาน

7. โครงสร้างของหลักสูตร แผนการศึกษาแบบ 1 ให้เป็นไปตามเกณฑ์หรือข้อกำหนดที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้กำหนด ส่วนแผนการศึกษาแบบ 2 สำหรับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาตรี จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 48 หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต วิชาเลือก 12 หน่วยกิต สำหรับผู้เข้าศึกษาที่สำเร็จปริญญาโท จะต้องทำวิทยานิพนธ์ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และศึกษางานรายวิชาอีกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต โดยแบ่งเป็นวิชาบังคับ 15 หน่วยกิต วิชาเลือก 12 หน่วยกิต

8. เกณฑ์การประเมินผู้สำเร็จการศึกษา สำหรับเกณฑ์ความรู้ภาษาอังกฤษ ควรสอบผ่านทั้งข้อเขียนและปากเปล่าหรือสอบ TOEFL ได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 500 และอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษได้ ส่วนเกณฑ์การสอบประมวลความรู้ ควรสอบผ่านการสอบวัดคุณสมบัติ (Qualifying Examination) ทั้งข้อเขียนและปากเปล่าและเกณฑ์มาตรฐานวิทยานิพนธ์ (Dissertation) ควรเป็นงานวิจัยที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพิ่มองค์ความรู้ในสาขาวิชาชีพ สามารถนำไปปฏิบัติให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงและมีความเหมาะสมที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารหรือสื่ออื่นๆ

9. คุณลักษณะเด่นของผู้จบการศึกษา ควรเป็นนักวิชาการที่รอบรู้ เป็นผู้นำด้านความคิดและแสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ เป็นนักบริหารด้านการจัดการหลักสูตร เป็นนักวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถเผยแพร่และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านวิชาการ ทางด้านหลักสูตรและการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

10. ระบบการประกันคุณภาพ สำหรับด้านการจัดการเรียนการสอน จะต้องได้ผลการสอบไม่ต่ำกว่าระดับมาตรฐานที่กำหนด และผ่านการสอบวัดคุณสมบัติจึงจะมีสิทธิ์ขอทำวิทยานิพนธ์ได้ ส่วนการพัฒนาหลักสูตรจะมีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและสอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของประเทศทุก ๆ 5 ปี และด้านการสอบวิทยานิพนธ์ มีคณะกรรมการการสอบอย่างน้อย 3 คน ประกอบด้วย อาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับเนื้อหา

สาระของวิทยานิพนธ์ อาจารย์หรือนักวิชาการจากภายนอกสถาบัน โดยการตัดสินผลการสอบวิทยานิพนธ์ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ โดยการแต่งตั้งของบัณฑิตวิทยาลัยและเป็นไปตามระเบียบของบัณฑิตวิทยาลัย

สุกรี เทพชาติ (2541) ได้ศึกษาการวิเคราะห์แนวคิดทางการสอนของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) เพื่อพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า

แนวคิดทางการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธศาสนาประกอบด้วย 3 แนวทาง ได้แก่ การสอนเพื่อพัฒนามนุษย์ การสอนที่ส่งผลให้เกิดปัญญา และการสอนเพื่อให้เกิดปัญญาตามหลักไตรสิกขา แนวคิดทั้งสามเป็นกระบวนการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาโดยตรง ซึ่งล้วนมีความต่อเนื่องและสอดคล้องกัน พระธรรมปิฎกเน้นว่าการสอนนั้นเป็นการฝึกฝน พัฒนาในลักษณะแบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกัน โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาปัญญาซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดอย่างมีระบบ มีเหตุมีผลเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม

นอกจากนั้นยังพบอีกว่าแนวคิดทั้ง 3 แนวทางสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการเรียน การสอน ได้เป็นอย่างดีโดยเริ่มตั้งแต่มีการวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการสอน การเลือกเนื้อหาสาระ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการประเมินผล รวมทั้งบทบาทและภาระหน้าที่ของครูที่นอกเหนือจากการสอน สุดท้ายผู้ศึกษาค้นคว้ายังพบอีกว่าแนวคิดทางการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาที่มีมากกว่า 2500 ปี มีความเป็นสากลเข้ากับหลักการศึกษาได้ทุกยุคทุกสมัยอย่างเหมาะสม

มานิตย์ สิทธิชัย (2540) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม จริยธรรมสำหรับนักศึกษาครูศาสตร์อุตสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า

เนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรมจริยธรรมเชิงพุทธประกอบด้วยคุณธรรมสองประการคือ “สัทธา” กับ “บุญกิริยาวัตถุ 3 (ทาน ศีล ภาวนา)” เพื่อพัฒนาความเชื่อกับการปฏิบัติเชิงพุทธ กิจกรรมการฝึกอบรมมีสี่ประเภท ใช้เวลา 26 ชั่วโมง ในเวลาสามวัน ฝึกอบรมนักศึกษาสองกลุ่มจำนวน 31 คน สุ่มเข้ากลุ่มทดลอง (ฝึก) 16 คนและกลุ่มควบคุม (ไม่ฝึก) 15 คน ใช้แผนแบบการทดลองแบบวัดก่อนและวัดหลังการฝึกอบรมเทียบกับกลุ่มควบคุม (Pre-test/Post-test Control Group Design) ติดตามผลหลังการฝึกอบรมในกลุ่มทดลองหนึ่งและสองเดือนวิเคราะห์ผลการฝึกด้วยสถิติค่าที่

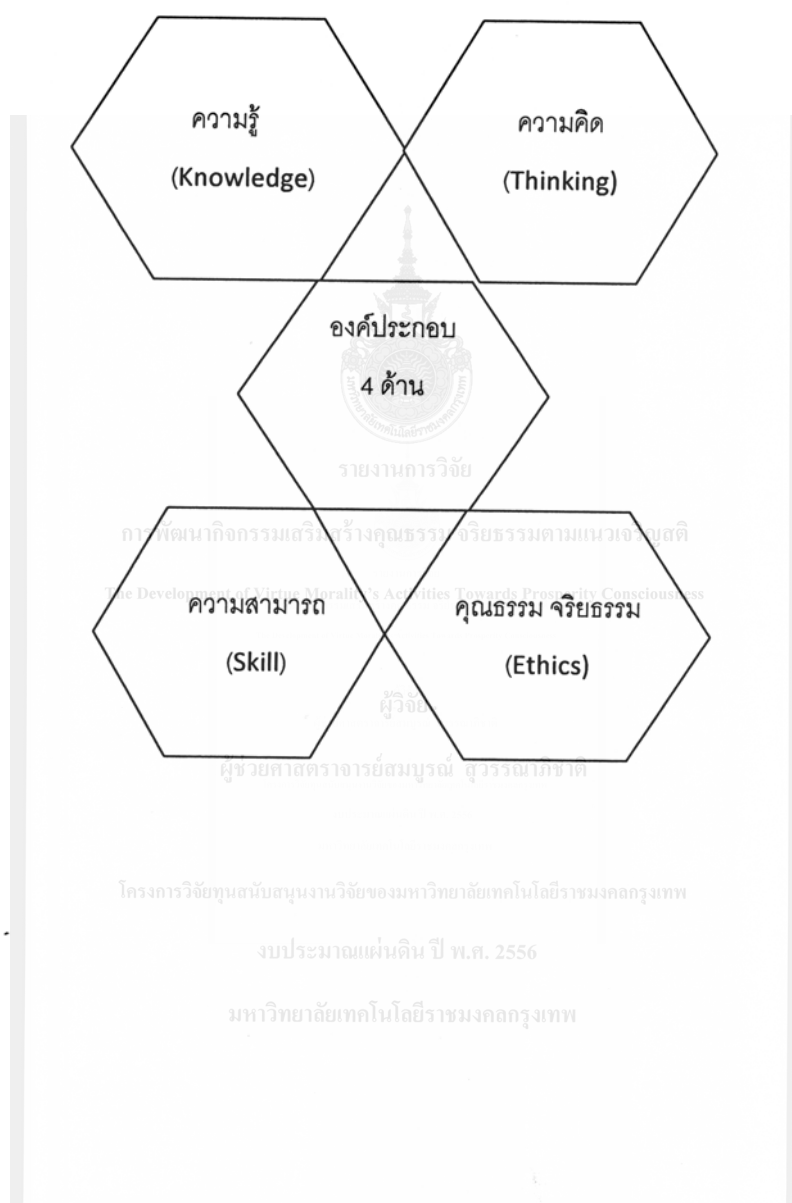
ผลการฝึกอบรมจริยธรรมนักศึกษาปรากฏว่า คะแนนลักษณะทางพุทธในกลุ่มทดลอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ ($t=4.12, p < .001$) และได้พัฒนาลักษณะทางพุทธภายในกลุ่มทดลอง หลังฝึกสูงกว่าก่อนฝึกอย่างเชื่อมั่นได้ ($t=3.58, p < .01$) การติดตามผลในกลุ่มทดลองหลังฝึกอบรม พบว่า ลักษณะทางพุทธมีความคงทนแม้สิ้นสุดการฝึกอบรมแล้วสองเดือน แสดงว่าหลักสูตรฝึกอบรมจริยธรรมที่พัฒนาขึ้นนี้มีประสิทธิภาพ

ผลจากการฝึกอบรมจริยธรรมเชิงพุทธครั้งนี้พบว่า ได้พัฒนาลักษณะทางจิตของนักศึกษา เพิ่มขึ้นสามด้านอย่างมีนัยสำคัญหลังการฝึกอบรม ได้แก่ความเชื่ออำนาจในตน ($p < .001$) การมุ่งอนาคตควบคุมตน ($p < .01$) และสุขภาพจิต ($p < .05$) ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม นักศึกษาสามารถพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมขึ้นเองได้หลังการฝึกอบรมแล้วสองเดือนอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .05$)

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542) ผลจากการศึกษาเอกสาร ผู้วิจัยพบว่า คุณลักษณะภายในที่เป็นคุณลักษณะเกี่ยวกับการมีความกล้าตัดสินใจ ความอดทน ความกระตือรือร้น เชื่อมั่นในตนเอง วุฒิทางอารมณ์ที่ดี ส่งผลต่อการปฏิบัติงานและบุคลิกภาพภายนอก โดยเน้นการติดต่อประสานงาน การสื่อสารระหว่างบุคคล การวิเคราะห์การปฏิบัติงานอยู่บนพื้นฐานของความเป็นเหตุผลการใช้ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ พร้อมทั้งการกระทำที่ยึดหลักคุณธรรมสำหรับนักศึกษาที่กำลังศึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณวิชาติ

การพัฒนาตัวบ่งชี้การประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ (พ.ศ.2559-2563) สมศ.ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานมิติใหม่ โดยเพิ่มการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคคลภายนอก ได้วิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ในอนาคตด้วยรูปแบบ 4×4 มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความรู้ (Knowledge) ความคิด (Thinking) ความสามารถ (Skill) คุณธรรม จริยธรรม (Ethics) ซึ่งในแต่ละด้าน จะได้รับการพัฒนาคุณภาพ 4 ขั้น คือ ขั้นพื้นฐาน (Basic) ขั้นก้าวหน้า (Advanced) ขั้นเชิงรุก (Proactive) และขั้นเป็นเลิศ (Excellent) ทั้งนี้ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะพัฒนาคุณลักษณะบัณฑิตระดับปริญญาตรี ให้อยู่ในขั้นก้าวหน้า เชิงรุกเป็นอย่างน้อย หากเน้นเพียงระดับพื้นฐาน จะไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเชิงรุกได้ ส่วนในระดับปริญญาโท เอก จะต้องพัฒนาถึงขั้นเป็นเลิศซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะในอนาคตบัณฑิตไทย จะต้องมียุทธศาสตร์ในการนำการเปลี่ยนแปลงที่ถึงงามและเป็นผู้กำหนดการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้

ภาพที่ 1 วิเคราะห์ลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในอนาคตมีองค์ประกอบ 4 ด้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ มี
วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาใหม่ สาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1
จำนวน 33 คน ปีการศึกษา 2556 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
กรุงเทพ

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 27 คน โดยคัดเลือกจากกลุ่มประชากร
ที่เป็นชาวพุทธ มีจิตใจในการเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ กิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ
มีจำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3.2 แบบประเมินความพึงพอใจ กิจกรรม โครงการปฏิบัติธรรม การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้าง
คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ ซึ่งมีระดับความต้องการ 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ

สถานที่ฝึกอบรม

อาคารมหาเจษฎาบดินทร์ ชั้น 2 วัดยานนาวา ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร
กรุงเทพฯ 10120 เข้าปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยมีพระมหา
ณรงค์ สุขมงคล ผู้อำนวยการศูนย์การปฏิบัติธรรม

กำหนดการประจำวัน

3.30 น. ตื่นนอน/ทำกิจส่วนตัว

4.30 – 6.00 น. ปฏิบัติธรรม

6.00 – 7.00 น. สวดมนต์/ฟังธรรม

- 7.00 – 8.30 น. รับประทานอาหาร
- 8.30 – 11.00 น. ปฏิบัติธรรม
- 11.00 – 12.30 น. รับประทานอาหาร
- 12.30 – 17.00 น. ปฏิบัติธรรม/ฟังธรรม
- 17.00 – 18.00 น. พักดื่ม น้ำปานะ/อาบน้ำ
- 18.00 – 19.00 น. สวดมนต์/นั่งสมาธิ
- 19.00 – 20.00 น. ฟังธรรม
- 20.00 – 21.00 น. ปฏิบัติธรรม
- 21.00 น. นอนพักผ่อนอิริยาบถ

รายงานการวิจัย

สิ่งของที่ต้องเตรียมมา

1. บัตรประจำตัวประชาชน
2. เสื้อผ้าชุดขาวเท่านั้น เตรียมมาให้พอใช้โดยไม่ต้องซัก
3. นักศึกษาหญิงนุ่งกางเกง สวมผ้าถุงหรือกระโปรง
4. ของใช้ส่วนตัวและยารักษาโรค
5. ผ้าห่มและเสื่อกันหนาว (ปฏิบัติและนอนห้องแอร์)

สิ่งของที่ห้ามนำมา

1. โทรศัพท์ (หากนำมาฝากไว้ก่อนลงทะเบียน)
2. เครื่องคอมพิวเตอร์ทุกชนิด
3. เครื่องประดับและของมีค่าทุกชนิด

วิธีการฝึกปฏิบัติ

1. บรรยาย
2. สาธิตและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
3. ปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญสติ

1. บรรยาย วิทยาการ/พระสงฆ์ บรรยายเรื่องเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติธรรม หลักธรรมในพระพุทธศาสนา การนำแนวทางพุทธศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน กฎแห่งกรรมในพระพุทธศาสนามีการบรรยายสลับการปฏิบัติธรรม

2. สาธิตและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม ภาคปฏิบัติ มีการสาธิตและปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มตามจนได้แนวทางในการปฏิบัติ

3. ปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญสติ ให้แนวทางในการปฏิบัติโดยใช้สติอยู่กับกายตลอดเวลา สติเป็นธรรมมีอุปการะมาก คือ นำให้ตื่นตัวอยู่เสมอ สตินั้นหากนำมาใช้กับทางโลกทั่วไปก็ย่อมมีประโยชน์มหาศาลอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำงาน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ การคิดอ่านย่อมเป็นระบบ จิตย่อมมีสมาธิในการทำกิจการงานใดๆ อารมณ์มักจะเป็นปกติ ไม่ค่อยโกรธ เครียดหรือทุกข์ใจอะไรมาๆ คือ ย่อมเกื้อกูลชีวิตประจำวันทางโลกได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเจน ถ้ารู้เนือง ๆ มาก ๆ เข้าจนเป็นมหาสติ ก็จะได้ประโยชน์จากทางธรรมด้วย การที่เรามีสติอยู่เนือง ๆ รู้ตัวบ้าง ไม่รู้ตัวบ้าง ทำอย่างติดต่อกันเป็นระยะเวลาเนิ่นนานก็เพื่อให้สติเกื้อกูลต่อการเห็นความจริง ความจริงนี้เป็นสิ่งที่ใกล้ตัวที่สุดก็คือกายกับใจ จุดหมายของการรู้ก็เพื่อให้เห็นความจริง อันได้แก่อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ว่ากายและใจของเรานั้นเป็นสิ่งไม่เที่ยง เป็นทุกข์และไม่ใช่ว่าเรา

ระยะเวลาปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญสติ ศาสตราจารย์สมบุรณ์ สุวรรณภิกขาคี

จำนวน 3 วัน 2 คืน ระหว่างวันที่ 10 – 12 พฤษภาคม 2556

การประเมินผล

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดินปี พ.ศ. 2556

1. ประเมินความรู้ ความเข้าใจของนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ การเปรียบเทียบแบบสอบถามก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ

2. ประเมินความพึงพอใจกิจกรรม โครงการปฏิบัติธรรมการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม โดยคำนวณด้วยสถิติ t-test (dependent)

2. วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม

จากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรม ณ วัดยานนาวา แล้วใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรมนี้โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับการวิเคราะห์ค่าความพึงพอใจโดยใช้เกณฑ์ประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยเป็นดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มาก

2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง น้อย

1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินงานวิจัย มีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร ดังนี้ (บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ. 2543 : 352)

$$\text{สูตร } S.D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ

S.D. คือ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

x คือ ข้อมูลแต่ละจำนวน

$\bar{X}$ คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลในชุดนั้น

n คือ จำนวนข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้สูตรดังนี้ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2543 : 351)

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ

$\bar{X}$

แทน

คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$

แทน

ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N

แทน

จำนวนข้อมูล

3. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยระหว่างทดสอบหลังเรียนกับก่อนเรียน

โดยใช้สูตร t-test (dependent) ดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{N \sum D^2 - (\sum D)^2}{(N-1)}}}$$

t แทน ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติ

D แทน ค่าผลต่างระหว่างคู่คะแนน

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\sum$ แทน ผลรวม

ภาพที่ 2 โครงการปฏิบัติธรรม กิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ
ณ วัดยานนาวา ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
วันที่ 10 – 12 พฤษภาคม 2556

ภาพที่ 3 โครงการปฏิบัติธรรม กิจกรรมเสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ
ณ วัดยานนาวา ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพฯ 10120
วันที่ 10 – 12 พฤษภาคม 2556

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์เรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม ได้วิเคราะห์หลังการเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม เพื่อนำค่าประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม

รายงานการวิจัย

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาคุณธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

การดำเนินงานวิจัย ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอรายงานผลและแปลความหมาย มีผลการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

ผู้วิจัย

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี

ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ โดยคำนวณด้วยสถิติ t-test (dependent) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ .05 เมื่อคำนวณค่าสถิติ t-test ได้แล้ว ผู้วิจัยได้เปิดค่า t จากตาราง และนำค่า t ที่ได้จากการคำนวณและจากตารางมาเปรียบเทียบกันเพื่อทดสอบสมมติฐาน ซึ่งตั้งสมมติฐานไว้ดังนี้

H_0 : คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมของนักศึกษา ไม่สูงกว่าก่อนเข้าร่วม

H_1 : คะแนนเฉลี่ยหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมของนักศึกษา สูงกว่าก่อนเข้าร่วม

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม

คะแนน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ค่า t	Sig.
ก่อน	26	8.88	1.38	17.181*	0.000
หลัง	26	21.73	1.86		

* $P < 0.05$

จากตารางที่ 1 พบว่าจากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักศึกษาจำนวน 33 คน แต่เข้าทดสอบครบถ้วนทั้งก่อนเรียนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน โดยใช้แบบทดสอบมีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม เท่ากับ 8.88 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม เท่ากับ 21.73 ผลการทดสอบการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม ของนักศึกษาสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม ของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมฯ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิเคราะห์จะใช้ค่าเฉลี่ยเทียบกับเกณฑ์การประเมินดังนี้(บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 – 5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 – 4.49 หมายถึงระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.50 – 3.49 หมายถึงระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.50 – 2.49 หมายถึงระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 – 1.49 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

จากการวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอผลในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม

ลำดับ	รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
1	นักศึกษามีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ครั้งนี้	4.48	.580	มาก
2	นักศึกษามีความเข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ครั้งนี้	4.52	.580	มากที่สุด
3	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม	4.48	.643	มาก
4	สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม	4.70	.465	มากที่สุด
5	นักศึกษามีความประทับใจในกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ	4.52	.700	มากที่สุด
6	กิจกรรมฐานต่างๆ ให้ข้อคิดและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาได้	4.63	.629	มากที่สุด
7	กิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.63	.629	มากที่สุด
8	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความเสียสละ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือ	4.63	.492	มากที่สุด
9	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม	4.59	.572	มากที่สุด

10	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความกตัญญูต่อบิดา มารดา ผู้มีพระคุณและประเทศชาติ	4.67	.620	มากที่สุด
11	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบของสังคม	4.59	.694	มากที่สุด
12	นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง	4.48	.753	มาก
13	นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ	4.56	.698	มากที่สุด
14	ภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน	4.63	.492	มากที่สุด

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

จากตารางที่ 2 นำเสนอผลจากการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยใช้แบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ของรายการประเมิน คือ จำนวน 11 ข้อ จาก 14 ข้อ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมากที่สุด อีก 3 ข้อ นักศึกษามีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมาก มีดังนี้ ข้อที่ 1 นักศึกษามีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯครั้งนี้ ข้อที่ 3 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม และข้อที่ 12 นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง สำหรับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ ภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ในครั้งนี้ อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติและการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์จากการเข้าร่วมปฏิบัติธรรมก่อนและหลังปฏิบัติธรรม

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล กรุงเทพมหานคร ที่มีจิตใจในการเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา จำนวน 27 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ มีจำนวน 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบประเมินผลความพึงพอใจของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ ซึ่งมีระดับความต้องการ 5 ระดับ จำนวน 14 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ ในกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติโดยทดสอบก่อนเข้าปฏิบัติธรรมแล้วทดสอบความรู้ความเข้าใจหลังเข้าปฏิบัติธรรมตามแนวเจริญสติและจากแบบประเมินผลความพึงพอใจของกิจกรรมนี้ โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจและจากแบบประเมินผลความพึงพอใจในกิจกรรมนี้มาวิเคราะห์หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) วิเคราะห์โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป spss-pc

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ ได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอรายงานผลและแปลความหมาย มีผลการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ได้วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยคำนวณด้วยสถิติ t-test(dependent) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง 27 คน แต่เข้าทดสอบครบถ้วนทั้งก่อนเรียนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมฯ มีจำนวนทั้งสิ้น 26 คน โดยใช้แบบทดสอบ มีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม เท่ากับ 8.88 และมีค่าเฉลี่ยคะแนนทดสอบหลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมเท่ากับ 21.73 ผลการทดสอบการเรียนรู้หลังเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมของนักศึกษาสูงกว่าผลการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรมของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2. วิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรม

หลังการเข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติธรรม ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์ประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ผลวิเคราะห์ค่าความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อกิจกรรมปฏิบัติธรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ โดยใช้แบบสอบถามพบว่าส่วนใหญ่ของรายการประเมินมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมากที่สุด จำนวน 11 ข้อ คือ ข้อ 2 นักศึกษามีค่าความเข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ข้อ 4 สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรม มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ข้อ 5 นักศึกษามีความประทับใจในกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 ข้อ 6 กิจกรรมฐานต่างๆ ให้ข้อคิดและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ของนักศึกษาให้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อ 7 กิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อ 8 นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความเสียสละ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 ข้อ 9 นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ข้อ 10 นักศึกษา

เข้าใจในเรื่องความกตัญญูต่อบิดา มารดา ผู้มีพระคุณและประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ข้อ 11 นักศึกษาเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบของสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 ข้อ 13 นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาทที่ดีมีสัมมาคารวะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ข้อ 14 ภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมในครั้งนี้ มีความสมบูรณ์ครบถ้วน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 และอีก 3 ข้อ มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในระดับมาก คือ ข้อ 1 นักศึกษาให้ความสนใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมครั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ข้อ 3 ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรม มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ข้อ 12 นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียรใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนางิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการพัฒนานักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในทุกระดับ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้คุณธรรม จริยธรรม

1.2 ผู้บริหารต้องให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรของมหาวิทยาลัยในทุกระดับ มีความตระหนัก ปลุกฝังให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักศึกษา

1.3 ผู้บริหารทุกระดับตลอดจนคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัย ควรเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับองค์กรและนักศึกษา

1.4 ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญถือเป็นนโยบายที่จะต้องมีการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและจะต้องดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรวิจัยเรื่องการพัฒนางิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม แนวเจริญสติในมหาวิทยาลัยของแต่ละแห่ง

2.2 ควรวิจัยเรื่อง การพัฒนางิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม แนวเจริญสติ ในมหาวิทยาลัยทุกคณะ

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์โอเดียนสแควร์.2544
- กรมวิชาการ.ประทีปแห่งการศึกษา : พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสด้านการศึกษา กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2540.
- โกสินทร์ รังสยาพันธ์.ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2530.
- จรัส สุวรรณเวลา.อุดมศึกษาไทย.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2545
- ประภาศรี สีหอำไพ.พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม,กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.
- พระครูนิพัทธปริยัติกิจ.“คุณธรรมของครู” ปาฐกถาธรรม, 1, 12 (กันยายน-ตุลาคม 2545):
- พระธรรมกิตติวงศ์. พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์. กรุงเทพฯ : วัดราชโอรสาราม, 2548
- พระราชวรมนี. เอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้อันดับที่ 5 โครงการปฏิบัติการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2541
- พระมหาอดิสร ธีรสีโล.คุณธรรมสำหรับครู.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์,2540.
- พระสมุห์ไทยสวัสดิ์ โลสันตา. การพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านวินัยของพระนิสิตวิทยาลัยสงฆ์นครพนม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ กศ. ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.ถ่ายเอกสาร.
- พลสันห์ โพธิ์ศรีทอง. “ความเปลี่ยนแปลงทางการปฏิบัติการศึกษาที่ต้องตระหนัก”.วิชาการ.2544 :2-7.
- พีระพงศ์ เจริญพันธ์วงศ์. การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษากรมสามัญศึกษา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- พุทธทาสภิกขุ.ธรรมสำหรับครู.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,2527.
- มานิตย์ สิทธิชัย. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมจริยธรรมสำหรับนักศึกษาครุศาสตร์อุตสาหกรรม. วิทยานิพนธ์ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ, 2540.
- วรางคณา ค้อชากุล. การศึกษาแนวคิดการจัดทำหลักสูตรคุณวุฒิบัณฑิตสาขาหลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา คณะครุศาสตร์-อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.วิทยานิพนธ์ คอ.ม. สถาบันเทคโนโลยี เจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 2545. ถ่ายเอกสาร.

สมคิด อิศระวัฒน์. รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูเด็กของคนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. 2542

สมจิต ชิวปรีชา. “จรรยาบรรณและคุณธรรมในการพูด” ในการพูด. หน้า กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ศรีสง่า, 2544.

สุกรี เทพชาติ. การวิเคราะห์แนวคิดทางการสอนของพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) เพื่อพัฒนาปัญญาตามหลักพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541. ถ่ายเอกสาร.

สุธรรม ชูสัตย์สกุล. “จริยศาสตร์ของอริสโตเติล : ความดีคือความสุข” ปัญญาจักร. 5, 30

(เมษายน-พฤษภาคม 2547) : 47.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2556.

สำนักงานราชเลขาธิการ. ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ปีพุทธศักราช 2525 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรมแผนที่ทหาร, 2526.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). “เกณฑ์ประเมินคุณภาพศิษย์ในศตวรรษที่ 21” กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ, 2556.

Bennis, w.c. Leader : The strategies for taking charge. New York : Mc Graw-Hill. 1989

Smith, S. Best Method of Study. London : Barres & Noble. 1970

Yukl, G.A. The Learning Organization. Engle Cliffs New Jersey : Prentice-Hall. 1994

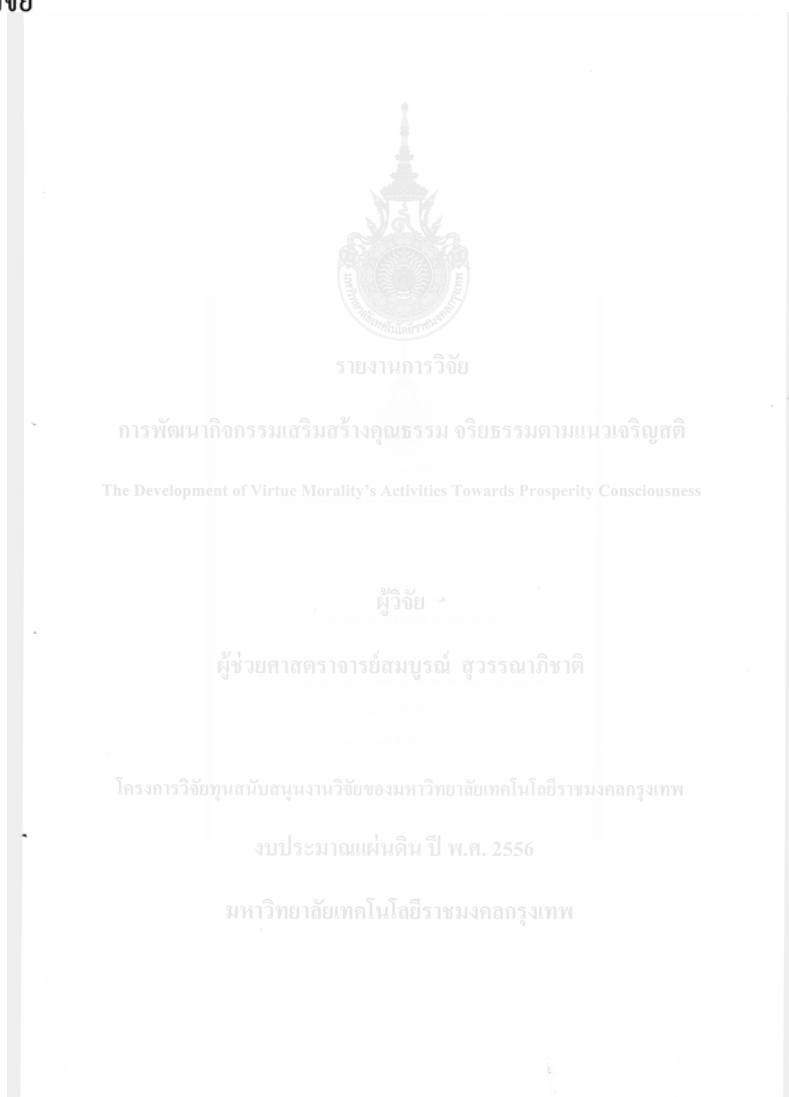
โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

ภาคผนวก

- 1.ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ
- 2.รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
- 3.แบบประเมิน
- 4.ประวัติผู้วิจัย

ภาคผนวก

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ

1. ผลการวิเคราะห์ t-test

T-Test

[DataSet0] E:\วิจัย 8 สมบูรณ์\score56.sav

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	after	21.73	26	1.867	.366
	before	8.88	26	3.386	.664

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภินา

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	before & after	26	.873	.033

Paired Samples Test

		Pair 1
		before - after
Paired Differences	Mean	12.846
	Std. Deviation	3.813
	Std. Error Mean	.748
	95% Confidence Interval of the Difference	Lower: 11.306
		Upper: 14.386
t		17.181
df		25
Sig. (2-tailed)		.000

2.ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจ

Descriptive Statistics

	N	Mean	Std. Deviation
นักศึกษามีความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯครั้งนี้	27	4.48	.580
นักศึกษามีความเข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯครั้งนี้	27	4.52	.580
ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม	27	4.48	.643
สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม	27	4.70	.465
นักศึกษามีความประทับใจในกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ	27	4.52	.700
กิจกรรมฐานต่างๆ ให้ข้อคิดและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาได้	27	4.63	.629
กิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ สามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม	27	4.63	.629
นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความเสียสละ ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือ	27	4.63	.492
นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม	27	4.59	.572
นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความกตัญญูต่อบิดา มารดา ผู้มีพระคุณและประเทศชาติ	27	4.67	.620
นักศึกษาเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบของสังคม	27	4.59	.694
นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง	27	4.48	.753
นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ	27	4.56	.698
ภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน	27	4.63	.492
Valid N (listwise)	27		

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบกลับกรองงานวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี คุณิตสุทธีรัตน์
หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศและอุตสาหกรรมบริการ คณะศิลปศาสตร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์ นวพรไพศาล
อาจารย์ประจำสาขาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งทิwa เสาร์สิงห์
อาจารย์ประจำสาขาเทคโนโลยีการถ่ายภาพและภาพยนตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รายงานการวิจัย

การพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมตามแนวเจริญสติ

The Development of Virtue Morality's Activities Towards Prosperity Consciousness

ผู้วิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ สุวรรณภักดี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

วิทยาเขตปทุมธานี

โครงการวิจัยทุนสนับสนุนงานวิจัยของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

งบประมาณแผ่นดิน ปี พ.ศ. 2556

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ

แบบประเมิน

โครงการปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ

ของคณะกรรมการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ

ระหว่างวันที่ 10 - 12 พฤษภาคม 2556 ณ วัดยานนาวา ถนนเจริญกรุง เขตสาทร กรุงเทพฯ

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้ ประเมินความพึงพอใจกิจกรรม โครงการปฏิบัติการพัฒนากิจกรรมเสริมสร้าง
คุณธรรม จริยธรรม ตามแนวเจริญสติ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลส่วนตัว เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

ส่วนที่ 2 : รายการประเมิน กรุณาทำเครื่องหมาย X ในช่องระดับความพึงพอใจที่ท่านคิดว่า

เหมาะสม ระดับความพึงพอใจ 5 = มากที่สุด, 4 = มาก, 3 = ปานกลาง, 2 = น้อย, 1 = น้อยที่สุด

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1.	นักศึกษามีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ครั้งนี้					
2.	นักศึกษามีความเข้าใจถึงความสำคัญของกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ ครั้งนี้					
3.	ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม					
4.	สถานที่ใช้ในการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ มีความเหมาะสม					
5.	นักศึกษามีความประทับใจในกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมฯ					
6.	กิจกรรมฐานต่างๆ ให้ข้อคิดและส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาได้					
7.	กิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม					
8.	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความเสียสละ ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ชอบช่วยเหลือ					
9.	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความซื่อสัตย์ สุจริต ทั้งต่อตนเองและต่อสังคม					
10.	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องความกตัญญูต่อบิดา มารดา ผู้มีพระคุณและประเทศชาติ					
11.	นักศึกษาเข้าใจในเรื่องระเบียบวินัย เคารพกฎระเบียบของสังคม					
12.	นักศึกษามีความขยันหมั่นเพียร ใฝ่เรียนรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง					
13.	นักศึกษามีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีมารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ					
14.	ภาพรวมของการจัดกิจกรรมโครงการปฏิบัติธรรมในครั้งนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วน					

ข้อเสนอแนะ (โปรดระบุในเชิงสร้างสรรค์).....

.....

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

- 1.ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย) ผศ.สมบูรณ์ สุวรรณภิชิต
(ภาษาอังกฤษ) Asst.Prof.Somboon Suwannapichart
- 2.หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน 3 1006 00523 66 1
- 3.ตำแหน่งปัจจุบัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์
- 4.หน่วยงาน/ที่อยู่ติดต่อได้ ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
เลขที่ 2 ถนนนางลิ้นจี่ แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
กรุงเทพฯ 10120
โทรศัพท์ 0-2287-9600 ต่อ 9632,2139
โทรสาร 0-2287-9689
E-mail : somboon.s@rmutk.ac.th

5.ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2544 วศ.บ.วิศวกรรมไฟฟ้า สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
- พ.ศ.2535 คอ.ม.เทคโนโลยีเทคนิคศึกษา
- พ.ศ.2527 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
คอ.บ.วิศวกรรมไฟฟ้า

6.สาขาวิชาที่มีความชำนาญพิเศษ สาขาไฟฟ้า-อิเล็กทรอนิกส์

7.ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

- เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย การพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับบททวน
เรื่องวงจรไฟฟ้ากระแสตรง งบประมาณแผ่นดิน ปีการศึกษา 2548
- เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย การพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำหรับบททวนเรื่อง
วงจรไฟฟ้ากระแสสลับ งบประมาณแผ่นดิน ปีการศึกษา 2551